

Haninge kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Brandbergsskolan i Haninge kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Haninge kommun att i enlighet med de datum som nedan listas vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. Observera att detta beslut innehåller olika datum för när huvudmannen senast behöver vidta åtgärder samt redovisa dessa skriftligen för Skolinspektionen.

För område Förutsättningar för lärande och trygghet ska åtgärder vidtas senast den **16 juni 2017**. De vidtagna åtgärderna inom detta område ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

För område Undervisning och lärande, Extra anpassningar och särskilt stöd ska åtgärder vidtas senast den **29 september 2017**. De vidtagna åtgärderna inom dessa områden ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Undervisning och lärande

Skolinspektionen konstaterar att Haninge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

- Läraren leder och styr arbetsprocesserna i undervisningen så att den är varierad.
- Eleverna ges den ledning och stimulans de behöver för att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.
- Läraren tar ansvar för att tydliggöra undervisningens syfte under lektionerna och för att lektioner har ett logiskt flöde så att eleverna kan förstå hur syftet med lektionen relaterar till de enskilda momenten.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Haninge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

- Utarbeta rutiner för att skyndsamt ge elever det särskilda stöd de har rätt till samt i utredningen samråda med elevhälsan.
- Se till att alla elever som får undervisning i särskild undervisningsgrupp har ett beslut om särskilt stöd som innefattar den åtgärden. Endast rektor får fatta dessa beslut.
- Se till att eleverna får det särskilda stöd utredningen visar att de behöver
- Se till att följa upp och utvärdera insatta åtgärder och det särskilda stöd elever får.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Haninge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolan ska säkerställa att eleverna deltar i utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Uteblir en elev utan giltigt skäl ser rektorn till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag. (7 kap. 17 § skollagen)

Åtgärder

- Säkerställa att vårdnadshavare informeras samma dag som en elev avviker från skolan.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att Brandbergsskolan brister i att ge elever den undervisning de har rätt till. Av tillsynen framkommer att det varierar hur lärarna tydliggör undervisningens syfte samt hur undervisningen varierar. Tillsynen visar även att lärarnas ansvar för att se till att eleverna stimuleras i sin kunskapsutveckling sker i olika grad. Detta kan leda till att eleverna inte når så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling och därför inte når målen för utbildningen.

Skolinspektionen bedömer även att det finns brister i skolans rutiner för utredning om elever är i behov av särskilt stöd, upprättande av åtgärdsprogram samt utvärdering och uppföljning av insatt särskilt stöd. Utredningen visar även att rutinerna för att fatta beslut om placering i särskild undervisningsgrupp brister. Att rutinerna för att upprätta åtgärdsprogram saknas samt att det inte sker någon utvärdering av insatta åtgärder, kan leda till att ett flertal elever riskerar att inte få det särskilda stöd de har

rätt till och att inte nå målen för utbildningen. Detta är anmärkningsvärt då skolans kunskapsresultat ligger under snittet i riket både i årskurs 6 och i årskurs 9. Då beslut om särskild undervisningsgrupp är en särskilt ingripande åtgärd i en elevs utbildning är rutinerna för att fatta sådana beslut enligt vad som framkommer i skolans författningar av största vikt.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i hur rektorn säkerställer att vårdnadshavare informeras om att en elev avviker från skolan. Detta kan medföra att vårdnadshavarna inte får information om sitt barns ogiltiga frånvaro samma dag som eleven uteblir från skolan.

Föreläggande

Undervisning och lärande

Skolinspektionen bedömer att Brandbergsskolan brister i att ge elever den undervisning de har rätt till. Av tillsynen framkommer att det varierar i hur lärarna tydliggör undervisningens syfte samt hur undervisningen varierar. Tillsynen visar även att lärarnas ansvar för att se till att eleverna stimuleras i sin kunskapsutveckling sker i olika grad. Detta kan leda till att eleverna inte når så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling och därför riskerar att inte nå målen för utbildningen.

Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Enligt läroplan för grundskolan ska läraren vidare ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare ska skolan erbjuda eleverna en strukturerad undervisning under lärarens ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Läraren ska även stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.

Utredningen visar att det finns brister i både det lärarstödet och i anpassningen av undervisningen. Framförallt eleverna i årskurs 7-9 uppger att lärarna inte ger tillräckligt stöd och stimulans. Eleverna uppger i intervju med Skolinspektionen att de tycker att lärarna borde förklara mer och vara tydligare när de undervisar. En del lärare förklarar bra men många lärare läser bara högt ur läroboken och har ingen genomgång eller introduktion av lektionen uppger eleverna. Några lärare hjälper eleverna aktivt på lektionerna, men inte alla berättar eleverna. Det händer att lärare bara delar ut material och sedan sätter sig för att göra andra saker uppger eleverna vidare. Eleverna berättar att de flesta lärarna säger till eleverna att söka information på lärplattformen om vad de ska arbeta med och vilka kunskapskrav de ska uppnå. Flera elever uppger dock att de saknar inloggning till lärplattformen och att de måste ha tillgång till en dator eller mobiltelefon för att komma åt informationen, vilket inte alla elever har tillgång till. Rektorn uppger att eleverna har möjlighet att använda en dator på skolan samt att eleverna erbjuds stanna kvar på skolan efter skoltid fram till klockan 17:00 för att på egen hand arbeta med datorer.

Eleverna uppger vidare att de ofta får lätta uppgifter och att de inte alltid får mer utmanande uppgifter, utan att alla ska vänta in varandra innan de kan gå vidare. I några ämnen är eleverna indelade i grupper utifrån vilken kunskapsnivå de är på för att eleverna på så sätt ska få stöd och stimulans, men ett sådant stöd sker sällan i den ordinarie undervisningen. Eleverna uppger vidare att lektionerna oftast liknar varandra och att det saknas variation.

Av de lektionsobservationer Skolinspektionen genomförde vid tillsynsbesöket framkommer att elever vid ett flertal tillfällen inte utför det skolarbete som läraren anvisat dem. Detta förekommer främst vid lektionerna för årskurs 7-9. Eleverna spelar istället spel på sin dator, eller tittar på sin mobiltelefon. Skolinspektionens observationer visar även få exempel på att läraren tydliggör undervisningens syfte eller försöker få eleverna att utföra det skolarbete de ska göra. Flera lektioner saknar variation, vilket visar sig i att alla elever vanligtvis utför samma uppgifter samtidigt. Skolinspektionen noterar endast ett fåtal lektioner där läraren anpassar undervisningen efter elevernas behov. I samband med lektionsobservationerna uppgav flera lärare att de lektioner som Skolinspektionen observerade var representativa lektioner för hur undervisningen generellt ser ut vad gäller de berörda lärarna.

Rektorn uppger att han utvärderar undervisningen genom att diskutera den i samband med den resultatuppföljning som sker regelbundet under läsåret. Rektorn uppger även att "det finns ett tänk att undervisningen ska vara varierad och strukturerad". Men enligt rektorn behöver lärarna utvärdera sin egen undervisning mer så att eleverna kan nå längre. Detta kan ske genom att lärarna ger varandra kollegial återkoppling och ökar samarbetet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Haninge kommun inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Haninge kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans rutiner för att skyndsamt utreda om en elev är i behov av särskilt stöd. Detta då samråd med elevhälsan inte alltid sker trots att det inte är uppenbart obehövt. Skolinspektionen bedömer även att beslut om att elever ska gå i särskild undervisningsgrupp inte alltid sker enligt vad som framkommer i skolans författningar. Av tillsynen framkommer att det finns brister i rutinerna för upprättande av åtgärdsprogram samt att ett flertal av de åtgärdsprogram som upprättats sällan eller aldrig har utvärderats. Att rutinerna för att utreda om en elev är i behov av särskilt stöd brister samt att insatta åtgärder inte alltid utvärderas leder till att ett flertal elever riskerar att inte få det särskilda stöd de har behov av och att inte nå målen för utbildningen. Detta är anmärkningsvärt då skolans kunskapsresultat ligger under snittet jämfört med riket både i årskurs 6 och i årskurs 9.

I skollagen anges att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till

rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodose framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Enligt skollagen får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt tillhör om det finns särskilda skäl. I skollagen anges att om ett beslut om åtgärdsprogram innebär att särskilt stöd ska ges i särskild undervisningsgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan.

Beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp fattas inte alltid av rektorn

I skolan finns en liten undervisningsgrupp med fyra elever som går i årskurs 1. Rektorn uppger att dessa elever tas upp på elevhälsan hela tiden, och att eleverna har befunnit sig i den här "lilla gruppen" sedan oktober eller november 2016 samt att det är lärarna som har fattat beslut om att eleverna ska få undervisning i ett mindre sammanhang. Enligt rektorn är den här gruppen en särskild undervisningsgrupp. Av de dokument Skolinspektionen tagit del av framkommer att rektor inte fattat beslut om att eleverna ska placeras i särskild undervisningsgrupp. Rektorn uppger även att åtgärden att dessa elever går i en särskild undervisningsgrupp inte har utvärderats, vilket även framkommer i de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av. Elevhälsan uppger att de inte har varit delaktiga i beslutet att dessa elever ska undervisas i ett mindre sammanhang. Av de åtgärdsprogram och pedagogiska kartläggningar Skolinspektionen tagit del av för de äldre eleverna framkommer att det då, i högre utsträckning, finns beslut från rektorn om att en elev ska gå i särskild undervisningsgrupp.

Samråd sker inte alltid med elevhälsan och det är oklart när det fattas beslut om upprättande av åtgärdsprogram.

Utredningen visar att det finns brister i rutinen att samråda med elevhälsan i upprättande av åtgärdsprogram. En av speciallärarna uppger att hen har varit delaktig i att upprätta två åtgärdsprogram, den andra specialläraren har inte varit delaktig i upprättandet av något åtgärdsprogram. På skolan är det cirka 100 elever som har åtgärdsprogram, enligt den redovisning om antal elever med åtgärdsprogram som Skolinspektionen begärt in. Enligt samtliga intervjuade i elevhälsan ska det finnas en rutin för upprättande av åtgärdsprogram, men ingen kan riktigt beskriva hur den ser ut. En representant i elevhälsan uppger att det finns en grundtanke, men det kan vara skillnad i hur man arbetar med detta i skolan. Enligt elevhälsan diskuterar de ibland om elever är i behov av ett åtgärdsprogram, men det är framförallt om det finns behov av till exempel kurators kompetens eller om det behövs en remiss för vidare utredning som de tar upp elever på elevhälsans möten. Elevhälsan vet dock inte hur många åtgärdsprogram som finns på skolan.

Lärarna som undervisar i årskurs 1-3 uppger att de skriver åtgärdsprogrammen efter beslut från biträdande rektorn. Enligt dessa lärare får de själva komma på vad de ska skriva in för åtgärder i ett åtgärdsprogram genom att till exempel titta på gamla åtgärdsprogram, eller så försöker de hitta åtgärder tillsammans i arbetslaget. Lärarna som undervisar i årskurs 4-6 får förslag på åtgärder från elevhälsan som de kan skriva in i ett åtgärdsprogram, efter att de meddelat den biträdande rektorn om elever som riskerar att inte nå målen.

Utvärdering och uppföljning av särskilt stöd görs inte alltid

Rutinerna för att följa upp insatta åtgärder brister. Enligt lärare som undervisar elever i årskurs 1-3 är det den lärare som är ansvarig för en åtgärd som är den som följer upp att åtgärden fungerar. Enligt lärarna som undervisar i årskurs 4-6 ska det särskilda stödet utvärderas varannan vecka, vilket bekräftas av lärare som undervisar i årskurs 7-9. Av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framkommer att det varierar i vilken utsträckning åtgärdsprogrammen utvärderas. I några av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av finns inga noterade uppföljningsdatum medan det i andra finns ett sådant datum. En representant för elevhälsan uppger att åtgärdsprogrammen ska följas upp vid utvecklingssamtalen medan andra representanter uppger att rutinerna inte är sådana.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Haninge kommun inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Haninge kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i hur rektorn säkerställer att vårdnadshavare informeras om att en elev är frånvarande. Detta kan medföra att vårdnadshavarna inte får information om sitt barns ogiltiga frånvaro samma dag som eleven uteblir från skolan.

Enligt skollagen ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Utredningen visar att rektor inte säkerställer att vårdnadshavare informeras samma dag som en elev uteblir från utbildningen då det inte är säkert att vårdnadshavarna tar del av informationen i lärplattformen. I Skolinspektionens intervju med eleverna uppger de att rutinerna för elevfrånvaro varierar. På morgonen brukar dock lärarna meddela vilka elever som är ogiltigt frånvarande och sedan ringer skolan hem till eleven om eleven inte kommit till skolan. Eleverna uppger att lärarna inte alltid skriver in elevernas frånvaro i lärplattformen. Elevhälsan uppger i intervju med Skolinspektionen att vårdnadshavarna meddelas om elevs frånvaro genom att vårdnadshavarna får titta i lärplattformen. Enligt rektorn finns det rutiner för att ta emot frånvaroanmälan från vårdnadshavare. Vidare ska lärarna rapportera vilka elever som är ogiltigt frånvarande och meddela hemmet på morgonen om en elev saknas. Om en elev i de högre årskurserna lämnar skolan under dagen får inte vårdnadshavaren

information om det om inte vårdnadshavaren går in i lärplattformen och tar del av den informationen uppger rektorn.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Haninge kommun inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Haninge kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Haninge kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Haninge kommun uppfyller författningarnas krav inom trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Haninge kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

Sara Rising
Beslutsfattare

Kajsa Öhman
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Brandbergsskolan

Fakta om Brandbergsskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Haninge kommun under våren 2017. Brandbergsskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 21 mars 2017 och den 23 mars 2017. Brandbergsskolan är en grundskola i Haninge kommun med förskoleklass och årskurserna 1-9. I skolan går totalt 522 elever varav 44 går i förskoleklass, enligt skolans egen uppgift.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets nationella statistik över de nationella ämnesproven som genomfördes läsåret 2015/16 varierade andelen elever som nådde kunskapskraven på delproven i ämnet matematik mellan 90,7 och 100 procent. Motsvarande resultat för riket var mellan 80,3 och 94,9 procent. I ämnet svenska varierade andelen elever som nådde kunskapskraven på delproven mellan 84,6 och 100 procent. Motsvarande resultat för riket var mellan 91,3 och 98,9 procent.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik för läsåret 2015/16 var den genomsnittliga betygspoängen lägre än riket i samtliga ämnen. Andelen elever som nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen var 19,2 procent. Motsvarande värde för riket var 79,2 procent.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets nationella statistik för läsåret 2015/16 var det genomsnittliga meritvärdet 216,4. Motsvarande värde för riket var 229,2. Andelen elever som nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen var 60,9 procent. Motsvarande resultat för riket var 78,1 procent. Den genomsnittliga betygspoängen var lika eller högre än genomsnittet i riket i bild, engelska, musik, geografi, religion och teknik. I ämnena Hem- och konsumentkunskap, Idrott- och hälsa, matematik, biologi, kemi, fysik, historia samhällskunskap, slöjd och svenska var den genomsnittliga betygspoängen lägre än i riket.

Trygghet och studiero

I Skolinspektionens enkät som genomfördes hösten 2016 svarade 36 procent av eleverna i årskurs 5 att de upplever att det stämmer ganska bra att de har studiero på lektionerna. 22 procent av eleverna i årskurs 5 svarar att det inte stämmer alls att de har studiero på lektionerna. Av enkäten framgår vidare att 32 procent av eleverna i årskurs 5 att det stämmer helt och hållet att de känner sig trygga i skolan. 24 procent av eleverna svarar att det stämmer ganska bra att de känner sig trygga i skolan. I Skolinspektionens enkät som genomfördes hösten 2016 var det för låg svarsfrekvens från elever i årskurs 9 för att kunna säkra resultatens tillförlitlighet.